deloos. Dat moge in Uw ooren hard klinken, het is zoo. Ik zie in Uw pers en in Uw kerkelijke handelingen nog geen enkel teeken, waaruit ik op zou kunnen maken: ze beginnen daar in te zien, dat ze in 1942 en volgende jaren verkeerd gehandeld hebben; er komt daar berouw over wat bedreven is. „De Strijdende Kerk" gaat precies op den ouden voet door stukken te plaatsen, die voor ons buitengewoon grievend zijn; het „Gereformeerd Weekblad" verandert nog niets van koers; de procedures om de kerkelijke goederen gaan ongestoord verder.

Ds Schep schrijft verder, dat er na de verschijning van mijn artikel wel „verdubbelde reden tot vermeerdering van het gebed om de Heilige Geest, Die de Geest der verdraagzaamheid, der ootmoedigheid, der samenbinding is", aanwezig is. Ja, ja, der „verdraagzaamheid"! Dat hadden de Heeren Ridderbos c.s. eens eenige jaren eerder moeten bedenken, toen door ons vrijgemaakten, toen nog „bezwaarden", in openlijke uitspraken sterk verlangd werd naar een „geest (met kleine g) van meer verdraagzaamheid"; maar toen gehandeld werd, als ik in het slot van mijn artikel aangaf. En ik noemde daar maar een paar dingen van de zeer vele. Waarom beoordeelt ds Schep die feiten niet eens ernstig?

Ds Schep heeft het verder maar over samen-spreken. Dat schijnt het een en het al te zijn. Ik kan dat niet zoo inzien. Persoonlijk verkies ik bij belangrijke onderhandelingen de schriftelijke methode. Mondeling drukt men zich vaak onnauwkeurig of ongelukkig uit; wat gauw tot misverstanden en vertroebeling aanleiding kan geven; schriftelijk kan men zijn meening veel beter overdacht en dus nauwkeuriger geformuleerd, aan de tegenpartij bekend maken. Maar nu afgezien daarvan: ALS uw kerken nu zich weer zoo gaarne met de onze hereenigen, mag dan het „voorshands schriftelijk beginnen" voor Uw kerken een ONOVERKOMELIJK struikelblok zijn? Is de schriftelijke onderhandeling soms een in de Heilige Schrift duidelijk veroordeelde methode? Indien niet, wat is er dan tegen deze redeneering in te brengen: „degenen, die wij nog gaarne broeders noemen, hebben blijkbaar overwegend bezwaar om mondeling te beginnen; wij achten dat bezwaar overdreven of fictief; maar goed, zij hebben die bezwaren nu eenmaal; voor ons is de schriftelijke methode evenmin een door de Schrift veroordeelde; zeker, wij achten deze methode minder geschikt; maar goed, omdat onze broeders nu eenmaal niet anders willen, zullen wij hun hierin ter wille zijn; zij vragen ten slotte ook weer niet meer dan „voorshands" schriftelijk"? Kijk, ds Schep, als Uw kerken, zooals het mij nu toeschijnt, uit haar hardnekkige weigering voorshands schriftelijk te onderhandelen, persé weigeren iets op schrift te zetten, ben ik geneigd daar wat achter te gaan zoeken. Waarom zijn ze zoo afkeerig van die, slechts voorshands, schriftelijke methode? Wantrouwen, zult U zeggen? Ik zeg: ja; maar geven zij er weer geen aanleiding toe?

Tot slot nog dit. Ik begeer ten sterkste de eenheid van allen, die in den Zoon gelooven. Ik vind het verschrikkelijk, dat de christenheid zóó verdeeld is. Ik hoop dan ook alles in het werk te stellen, voor zoover dat binnen mijn bereik ligt, om die eenheid te bevorderen. Mits, en dit gaat bij mij vóór alles, de eenheid, die bevorderd wordt, de eenheid zij op den grondslag van „Apostelen en Profeten"!

P. JASPERSE.

---

noodzakelijke correctie.

Het artikel „Ontginningsdienst", vorig nummer, bl. 203, kolom 2, na regel 20 v.o. in den tekst, is onleesbaar. Het zetsel is omgezet. Na de woorden (regel 20 v.o.) „heeft kùnnen worden" moet volgen wat staat in den eersten zin van de volgende alinea: „Wie het 'weerhouden'....." tot en met: „..... 'oordeel' moeten heeten". Daarachter moeten dan staan: de beide volzinnen die nu de laatste der voorgaande alinea geworden zijn: „Tenzij hij tot..... op ons standpunt zou gaan staan".

Het wordt dus:

Vervolgens: zeker, het is waar, dat de zonde wordt „weerhouden", en dat de vloek nog niet ten volle is uitgestort over de wereld. Maar dit zelfde geldt van de gehoorzaamheid, die in Christus Jezus weer tot gave van Gods vrije gunst heeft mogen worden, en door de kracht van Christus' Geest ook tot geschenk van deze gunst heeft kùnnen worden. Wie het „weerhouden" van den vloek „genade" noemt, zou voor het minst de „weerhouding" van den zegen „oordeel" moeten heeten. [Tenzij hij tot de erkenning komt, dat (in Christus) geschonken waardigheid tot het eeuwige leven nog niet insluit een waardigheid tot snelle bediening van de zaligheid. Waarmee hij op ons standpunt zou gaan staan.] Maar geen van beide termen zouden wetenschappelijk gefundeerd zijn; men kan..... enzoovoort.

In mijn copie zijn de woorden „Tenzij hij ..... gaan staan" in de copie als NOOT bij de woorden „moeten heeten" bedoeld geweest, doch bij de woorden „kunnen worden" geplaatst.

K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

de beginselvastheid van de huidige christelijke schoolwereld.

In het „Correspondentieblad" van 27 Nov. '47 las ik een artikel van den heer Bothof onder het opschrift: Samenbinding — geen separatie.

Hij betoogt daarin, dat we tegenwoordig geen behoefte hebben aan verregaande differentiatie in ons Christelijk schoolwezen, maar aan meerdere eenheid en ageert tegen een zekere S. uit A'dam, die het bestaan had zich minder enthousiast uit te laten over de z.g. Advies-Commissie, die ingesteld werd om te onderzoeken of het lidmaatschap van de P. v. d. A. vereenigbaar is met dat van de Vereeniging van Chr. Onderwijzers. Dat deze commissie een heilig huisje is voor den heer B. blijkt duidelijk. S. had over deze commissie niets anders geschreven dan dit simpele zinnetje: „Het oordeel hierover zullen we maar in het midden laten". Dit was te veel voor B. Die opmerking smaakte hem niet. Vooral dat woordje maar gaf hem te denken. Hij merkt daarin een denigreerende tendenz. Hij schrijft: „Als vooraanstaande mannen uit de verschillende organisaties van het christelijk onderwijs, waarvan verscheidene een academischen graad voeren en twee professor zijn, den ernst van het vraagstuk erkennen en tijd en krachten er voor over hebben om onze vereeniging van advies te dienen, dan past het den heer S. niet — wie hij ook is — op minachtenden of beleedigenden toon daarover te spreken".

Verder zegt hij eerbied te hebben voor het groote werk van onze voortrekkers. Gaarne verdiept hij zich nog eens met warme en diepe belangstelling in de trouw en gehoorzaamheid van deze broeders. Hij wil echter niets weten van de generaliseerende tendenz om het huidige geslacht te disqualificeeren. „De Christelijke schoolwereld in haar geheel staat nog even beginselvast in den strijd voor onze christelijke school als vroeger", vindt hij.

Je moet maar durven! Ook Van Andel, de huidige voorzitter van „De Grote", is erg ingenomen met den tegenwoordigen gang van zaken. Hij sprak onlangs van verblijdenden groei, nadat hij Gilhuis op de Algemeene Vergadering in Juni '47 hoorde beweren, dat er in principe niets op tegen was, wanneer Chr. onderwijzers, zoo zij een gunstige kans zien, het Openbaar onderwijs gaan dienen.

Verblijdende groei, als men bedenkt, dat twee jaar geleden op de Algemeene Vergadering in Amsterdam werd uitgesproken, dat wie overging naar het openbaar onderwijs uit de Vereeniging moest worden gebannen.

Ja, ja, er zit groei in de Vereeniging van Chr. onderwijzers. Maar — is dat wel een verblijdende groei? Is dat een symptoom van beginselvastheid als er een Commissie wordt benoemd om te onderzoeken of het lidmaatschap van „De Grote" zich verdraagt met dat van de P. v. d. A.?

Een jaar of tien geleden was het geen vraag of iemand, die lid was van de S. D. A. P. ook onderwijzer kon zijn in een Chr. school. Ieder voelde toen, dat zulks niet ging. Dat was niet met elkaar te vereenigen. Nu heeft men een commissie noodig om het uit te maken. Van beginselvastheid en verblijdenden groei gesproken! Volgens den heer B. mag van die commissie geen kwaad worden gesproken.

Reeds het feit, dat er zulke geleerde heeren in zitten, zelfs twee professoren, moest toch tot voorzichtigheid stemmen. Die professoren zijn prof. dr K. Dijk, die zitting heeft voor den Schoolraad en prof. dr Van Niftrik, die aangewezen werd door Chr. Volksonderwijs. Nu, als deze heeren het niet weten, wie dan? „Hands-off!" zou Van Andel zeggen.

De groote heeren zullen het wel weten! Zoo iets hoor je ook als 't over 't kerkelijk conflict gaat. De Synode zal het toch wel weten. Daar zitten zooveel geleerde heeren in! Zoo zullen velen ook wel geredeneerd hebben in den Reformatie-tijd en in 1834.

't Is wel gemakkelijk ook! De groote heeren maken het wel uit! En de leeken behoeven zich het hoofd over al die moeilijke kwesties niet te breken.

Wat is dat toch voor een geest, die uit zulk schrijven spreekt! Het wil mij voorkomen, dat deze geest alles kapot maakt, wat met groote moeite en in veel strijd werd opgebouwd. Als God het niet verhoedt, zal het werk der vaderen door de zonen in enkele jaren worden vernietigd. Dit is geen groei en ook geen beginselvastheid, het is ontbinding!

De eenvoudigste dingen onderscheidt men niet meer.

Professoren moeten te hulp komen. Wie leeft uit het Woord, weet dat een man van de P. v. d. A. geen lid kan zijn van „De Grote". Begrijpt men dan niet, dat een man, die op het eene terrein de antithese wil helpen doorbreken op het andere terrein haar niet kan verdedigen? Natuurlijk had de afdeeling Bedum gelijk, toen ze opmerkte, dat de consequentie van de z.g. „doorbraak" op politiek gebied is de „doorbraak" van de Chr. school, wat in strijd is met 't doel van de Vereeniging, uitgedrukt in art. 4 der Statuten, waar staat dat de bevordering van een in waarheid Christelijke-Nationale opvoeding in en door de school het doel der Vereeniging is.

't Is alles zoo helder en klaar, zou men zeggen.

Doch niet voor de Vereeniging van Chr. Onderwijzers. Die benoemde een commissie. Op 15 Oct. j.l. had deze commissie haar eerste vergadering.

Van Andel presideerde. Hij heeft de vergadering niet in onzekerheid gelaten omtrent zijn zienswijze. Hij heeft die alvast ten beste gegeven. Al redeneerende kwam hij tot de conclusie: Iemand, die volkomen accoord gaat met de grondslagen der Vereeniging, maar in sommige politieke zaken een andere richting uitgaat en zich aansluit bij de P.v.d.A., mag niet geweerd worden. Dat zou z.i. je reinste inquisitie zijn. Het zou anders komen te staan, volgens hem, wanneer uit het werkprogram van de P. v. d. A. bleek, dat zij de Bijz. school wilde torpedeeren of benadeelen. Maar niets is volgens hem minder waar.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

VIERT UWE NEDERLAGEN!

Toen in den laatsten wereldoorlog de Duitsche troepen met bebloede koppen werden teruggeslagen en overwonnen in Stalingrad, waar honderdduizenden jonge levens het leven lieten en een armee van driehonderdduizend man onder Generaal von Paulus capituleerde, sprak voor de Duitsche Rundfunk de Rijksmaarschalk Hermann Goering. De radiorede van den ontelbaar vele malen geridderden drager van even ontelbare ambten en nevenfuncties in het Derde Rijk werd ingeleid door de bekende overwinningsfanfares, die ook weerklonken, wanneer gemeld werd, dat zooveel duizend bruto-register-ton getorpedeerd waren: „Denn wir fahren, denn wir fahren gegen Engeland!"

Met hoorbare ontroering klonk het neusgeluid van Hermann Goering uit den luidspreker. Aan het Duitsche volk werd bekend gemaakt, dat het een onvergelijkelijk hoogtepunt in zijn historie had bereikt, nu het ademloos het drama van oer-duitsch heldendom had gevolgd, dat zich in Stalingrad had voltrokken: een epos van germaanschen moed en volharding; 'n heldendicht, dat ditmaal geen fantasie, maar werkelijkheid was. Tegenover een numeriek groote overmacht had een betrekkelijk gering aantal Duitsche helden stand gehouden tot het uiterste, zich gehandhaafd tegenover een vijand, „wiens barbaarsche en terroristische methoden gij immers kent". Wat in de Grieksche oudheid door Leonidas in den pas van Thermopylae was gepresteerd, verbleekte bij het glansstuk van heldendom en volharding, dat de Duitsche troepen aan een verbaasde wereld hadden te aanschouwen gegeven. Een volk, dat zóó weet te sterven, kán niet ondergaan. Namens den Führer bracht de Rijksmaarschalk den dank van het Duitsche volk aan de dapperen van dien voorpost aan het Oostelijk front, aan den inmiddels door de Russen gevangen genomen Generaal von Paulus de benoeming tot Veldmaarschalk over.....

Toen klonken door den aether de liederen der natie: „Die Fahne hoch, die Reihen fest geschlossen" en „Deutschland, Deutschland über alles".

Zoo vierde men tegenover het Duitsche volk zijn nederlagen.

*

Aan dit alles dachten we toen we lazen wat er gebeurd is in Eindhoven op de Zendingssynode.

Men versta ons wel.

Ook de Kerk moet de feiten aanvaarden uit de hand des HEEREN, die alle ding regeert.

Het kan noodig zijn te retireeren, omdat het bestel des HEEREN tot retireeren dwingt.

Maar als de Zending op Midden-Java ten Zuiden zóó retireeren moet, dan is dat wel smartelijk.

Misschien zelfs een voortijdige capitulatie.

Maar dan houde men, buigend voor het bestel des HEEREN de bevelen des HEEREN vast.

Dan zette men in Nederland niet als scheurmakers uit de Kerk menschen, die voor een formule-Ridderbos aangaande gedoopte kinderen, niet buigen willen, terwijl men hartelijk gaat samenwerken met Kerken, die op haar beurt gaan samenwerken met de Doopsgezinde Sociëteit, die zegt, dat het hebben van gedoopte kinderen zónde is.

Wat Eindhoven deed was capituleeren voor het feit, dat die samenwerking op Java reeds in kannen en kruiken is. En men viere die capitulatie niet als een overwinning.

In den vijf en zeventigsten psalm, dien de Synode na deze capitulatie heeft aangeheven, staat ook: „Ik zal gansch récht richten" (vs 3b). En: „Ik heb gezegd tot de onzinnigen: Weest niet onzinnig, en tot de goddeloozen: Verhoogt den hoorn niet".

We schrijven deze dingen niet zonder leedgevoel.

Ook Midden-Java blijft ons onvergetelijk!

En we houden niet van het vieren van een nederlaag!

Het „God behoede Oostenrijk" van dr Schusnig na het binnenrukken der Duitsche troepen was ons aangenamer dan de Zaterdagmorgenrede van Hermann Goering.

D. E. C.